

กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคสารภี*

STRATEGIES FOR MANAGEMENT OF INTEGRATED COLLABORATIVE NETWORKS TO ENHANCE PROFESSIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS AT SARAPHI TECHNICAL COLLEGE

นิพนธ์ หย่งกิจ

Nipon Yongkit

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคนิคสารภี เชียงใหม่ ประเทศไทย

Office of the Vocational Education Commission, Saraphi Technical College, Chiang Mai, Thailand

*Corresponding author E-mail: nipon.yongkit@gmail.com

*Tel: 081-724-7592

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทาง สร้างและตรวจสอบประเมินผล กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานพหุระยะวิธี เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สทนากลุ่ม สัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หัวหน้างาน ตัวแทนภาคีเครือข่าย และผู้ทรงคุณวุฒิ จำแนกเป็นกลุ่มประชุมเชิงปฏิบัติการ 15 คน กลุ่มตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสม 7 คน และกลุ่มประเมินผล 55 คน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสรุปภาพรวม ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการของวิทยาลัยเทคนิคสารภี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพร้อมและศักยภาพในการขับเคลื่อนเครือข่ายความร่วมมือ ในด้านโครงสร้างการบริหาร นโยบาย ความร่วมมือกับสถานประกอบการ บุคลากร ทรัพยากร และระบบบริหารจัดการ ควรพัฒนาการบูรณาการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ การกำหนดบทบาท การจัดทำฐานข้อมูล การติดตามประเมินผล และการเชื่อมโยงผลลัพธ์ไปสู่สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน แนวทางการบริหารจัดการควรเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงการวางแผน การจัดองค์การ การนำเครือข่าย การดำเนินงาน และการประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยมุ่งเน้นการสร้างเป้าหมายร่วม การจัดโครงสร้างที่ชัดเจน การใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ กลยุทธ์ที่สร้างขึ้นประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นกลยุทธ์ ตัวชี้วัด และโครงการ กลยุทธ์นี้เป็นต้นแบบในการยกระดับสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในยุคอุตสาหกรรม 4.0 และสามารถใช้

เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารเครือข่ายของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในบริบทใกล้เคียงได้ ผลการตรวจสอบและประเมินผลการใช้กลยุทธ์ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ: การบริหารจัดการเครือข่าย, ความร่วมมือเชิงบูรณาการ, กลยุทธ์การบริหาร, สมรรถนะวิชาชีพ, วิทยาลัยเทคนิคสารภี

Abstract

This research aimed to examine the environmental conditions and guidelines for developing, validating, and evaluating an integrative collaborative Networks management strategy to enhance the professional competencies of students at Saraphi Technical College. A mixed-methods multi-phase research design was employed. Research instruments included questionnaires, in-depth interviews, focus group discussions, and connoisseurship seminars. Key informants were purposively selected, comprising administrators, teachers, department heads, network partner representatives, and experts, classified into three groups: 15 participants for a workshop, 7 participants for validity and appropriateness verification, and 55 participants for strategy implementation evaluation. Data were analyzed using content analysis and overall synthesis. The findings revealed that the environmental conditions related to integrative collaborative Networks management at Saraphi Technical College were, overall, at a highest level. The college demonstrated readiness and potential to drive integrative cooperative networks across dimensions of administrative structure, policy, industry partnerships, personnel, resources, and management systems. Nevertheless, areas requiring further development included systematic network integration, clearly defined roles of network partners, establishment of a cooperative database, monitoring and evaluation mechanisms, and the concrete linkage of collaborative outcomes to students' professional competencies. Regarding management guidelines, the process should systematically integrate planning, organizing, network leadership, operations, and evaluation. Emphasis should be placed on establishing shared network goals, creating a clear cooperative structure, adopting participatory leadership, and utilizing technology to support administration. The developed strategy comprised a vision, mission, objectives, strategic issues, indicators, and projects. This strategy serves as a model for enhancing learners' professional competencies in alignment with labor market demands in the Industry 4.0 era, and can be applied as a guideline for developing network management in vocational education institutions operating in similar contexts. The results of strategy validation and implementation evaluation were at the highest level. ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47)

Keywords: Network Management, Integrated Collaborative Networks, Strategies for Management, Professional Competencies, Saraphi Technical College

บทนำ

การพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคอุตสาหกรรม 4.0 และความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นับเป็นภารกิจหลักที่ระบบการจัดการศึกษา อาชีวศึกษา ทั่วโลกต้องเผชิญและตอบสนองอย่างเร่งด่วน ประเทศไทยได้ตอบสนองต่อความท้าทายดังกล่าว โดยกำหนด ทิศทางการพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) มุ่งสู่วิสัยทัศน์ “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่กำหนดให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะ กำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

นอกจากนี้ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยังได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาให้มุ่งเน้น การพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พร้อมส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบัน การศึกษากับภาคเอกชนและชุมชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) สอดคล้องกับองค์การเพื่อความร่วมมือทาง เศรษฐกิจและการพัฒนา ที่สรุปว่า ทักษะที่ผู้เรียนได้รับจากสถาบันการศึกษาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของ ภาคอุตสาหกรรมอย่างแท้จริง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ (OECD, 2021) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการระหว่างสถานศึกษากับทุกภาคส่วนจึงนับเป็นกลไกสำคัญ ในการยกระดับคุณภาพการจัดการอาชีวศึกษาให้ตอบสนองต่อบริบทการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สภาพปัญหาการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือในสถานศึกษาอาชีวศึกษาปัจจุบันสะท้อนให้เห็นถึง ความท้าทายที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้สรุปว่าความร่วมมือระหว่าง สถาบันศึกษากับภาคอุตสาหกรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษา โดยประเทศที่ประสบ ความสำเร็จในการพัฒนาอาชีวศึกษา เช่น เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ และสิงคโปร์ ล้วนมีระบบความร่วมมือที่เข้มแข็ง ระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (ILO, 2023) ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยของ ธนากร อินตา พบว่า ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในสถาบันอาชีวศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดระบบและกลไกที่ชัดเจน ขาดการบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรม และไม่มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง (ธนากร อินตา, 2566) ขณะที่ สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูล และพัชรี ศิลารัตน์ เสนอว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยกลยุทธ์ ที่ชัดเจน มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่าย และบูรณาการทุกมิติของการพัฒนาผู้เรียน เข้าด้วยกัน (สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูล และพัชรี ศิลารัตน์, 2566) และหวานใจ เวียงยิ่ง ได้สรุปว่าการกำหนดบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของสมาชิกเครือข่ายอย่างชัดเจนจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน และนำไปสู่ การใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด (หวานใจ เวียงยิ่ง, 2564)

จากการศึกษาเอกสารรายงานประจำปีและการวิเคราะห์ข้อมูลงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และงานแนะแนว อาชีพและการจัดหางาน (วิทยาลัยเทคนิคสารภี, 2566) พบว่า 1) ผู้เรียนยังมีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของ สถานประกอบการ โดยเฉพาะทักษะการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ทักษะดิจิทัล และทักษะการแก้ปัญหา 2) สมรรถนะ ด้านสังคมและอารมณ์ (Soft Skills) ของผู้สำเร็จการศึกษายู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42) ต่ำกว่าทักษะวิชาชีพ (Hard Skills) ที่อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.85) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

ที่สรุปว่า ภาคอุตสาหกรรมยังมีความต้องการแรงงานที่มีความรู้และทักษะเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเสนอให้จัดหลักสูตร Reskilling และ Upskilling ในลักษณะผสมผสานระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนและแพลตฟอร์มออนไลน์ จะช่วยให้แรงงานสามารถพัฒนาความรู้ใหม่ ตลอดจนเทคโนโลยีทันสมัยอื่น ๆ ได้ตามความต้องการของอุตสาหกรรม (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2567)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ที่มีความเป็นระบบและครอบคลุมทุกมิติ โดยเชื่อมโยงสถานประกอบการ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรวิชาชีพเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อร่วมกันพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเป็นไปตามมาตรฐานสากล การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพแวดล้อม สร้าง และตรวจสอบ ประเมินผลกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ซึ่งผลที่ได้จะเป็นประโยชน์ทั้งในเชิงทฤษฎีในฐานะองค์ความรู้ใหม่ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมืออาชีวศึกษา และในเชิงปฏิบัติที่สถานศึกษาอาชีวศึกษาอื่นสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายอาชีวศึกษาสมรรถนะสูงของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อันนำไปสู่การผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับรอบยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี
3. เพื่อสร้าง และตรวจสอบ ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

รูปแบบการวิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานพหุระยะวิธี โดยได้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ รองผู้อำนวยการ จำนวน 2 คน และครูผู้สอน จำนวน 37 คน รวมทั้งหมด 39 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คัดเข้าเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยเทคนิคสารภี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน โดยเครื่องมือผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.89 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปลความหมายตามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี โดยผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้และประสบการณ์ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมจำนวน 6 คน โดยต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่ง คือ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี 2) นักวิชาการหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัย ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี และ 3) เป็นผู้แทนภาคีเครือข่ายความร่วมมือของวิทยาลัยเทคนิคสารภี การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเชิงพรรณนา

ระยะที่ 3 สร้าง และตรวจสอบ ประเมินกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี

ขั้นตอนที่ 3.1 สร้างกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นร่างกลยุทธ์ฯ โดยนำมาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้าแผนกวิชาหรือหัวหน้างาน จำนวน 4 คน ผู้แทนภาคีเครือข่ายความร่วมมือ จำนวน 5 คน และนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านกลยุทธ์ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกเป็นผู้มีประสบการณ์ตรงด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ไม่น้อยกว่า 2 ปี และมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเครือข่ายของวิทยาลัยเทคนิคสารภี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) และ 2) ประเด็นร่าง กลยุทธ์ฯ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเชิงพรรณนา

ขั้นตอนที่ 3.2 การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของร่างกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ ที่กำหนดอย่างน้อยข้อใดข้อหนึ่ง คือ 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์อย่างน้อย 3 ปี 2) นักวิชาการหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัย ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี และ 3) เป็นผู้แทนภาคีเครือข่ายความร่วมมือของวิทยาลัยเทคนิคสารภี เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของ กลยุทธ์ฯ และคู่มือกลยุทธ์ฯ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบตรวจสอบกลยุทธ์และคู่มือ ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3.3 การประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของ กลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์ฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูผู้สอน จำนวน 37 คน และตัวแทนภาคีเครือข่าย จำนวน 15 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 55 คน กำหนดเกณฑ์คัดเลือกเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงต่อการนำ กลยุทธ์ไปใช้ปฏิบัติ เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน

ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์ฯ จำนวน 3 ตอน การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ในการจัดการข้อมูลหลังการเก็บรวบรวมทุกระยะ ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลก่อนนำเข้าสู่การวิเคราะห์จัดหมวดหมู่ข้อมูลเชิงคุณภาพตามประเด็น (Coding) และเก็บรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูลพร้อมทั้งขอความยินยอมจากผู้ให้ข้อมูลก่อนการเก็บข้อมูลทุกครั้ง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี โดยภาพรวม มีศักยภาพในการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.50) โดยสภาพแวดล้อมภายใน มีจุดแข็งจากโครงสร้างการบริหารที่รองรับภารกิจด้านความร่วมมือ บุคลากรที่มีความสามารถ ทรัพยากรพื้นฐานที่สามารถต่อยอดได้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย จุดอ่อน มีจำนวนบุคลากรน้อยทำให้แต่ละคนมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบหลายส่วน ขณะเดียวกัน สภาพแวดล้อมภายนอก ด้านโอกาส สถานศึกษาสามารถขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ด้านอุปสรรค สถานประกอบการบางส่วน มีข้อจำกัดในการรับผู้เรียนอาชีวศึกษา เข้ารับการฝึกวิชาชีพ ประเด็นสำคัญที่พบจากการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา คือ การบริหารเครือข่ายความร่วมมือของวิทยาลัยควรพัฒนาไปสู่ระบบที่มีความชัดเจนมากขึ้นใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายร่วมของเครือข่ายที่มุ่งสู่สมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน 2) การจัดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ของภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ 3) การใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ 4) การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารเครือข่าย 5) การติดตาม ประเมินผล และสะท้อนผลลัพธ์ของความร่วมมือต่อคุณภาพผู้เรียน

ดังนั้น ผลการศึกษาสภาพแวดล้อมจึงชี้ให้เห็นว่า การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการของวิทยาลัยเทคนิคสารภีมิได้เป็นเพียงการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องเชื่อมโยงนโยบาย โครงสร้าง บุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยี และภาคีเครือข่ายเข้าด้วยกัน เพื่อบูรณาการการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะพร้อมทำงาน มีคุณลักษณะทางวิชาชีพ และสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นประเด็นในการศึกษาแนวทาง มีรายละเอียดตามองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่ายความร่วมมือ วิทยาลัยควรวางแผนเครือข่ายโดยใช้ข้อมูลเป็นฐาน กำหนดเป้าหมายร่วมที่มุ่งสู่สมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน จัดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายให้ชัดเจน กำหนดบทบาทหน้าที่ของภาคีทุกฝ่าย และจัดทำฐานข้อมูลเครือข่ายเพื่อใช้ในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 2) ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ และภาวะผู้นำเครือข่าย ผู้บริหารควรใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม พัฒนาระบบการสื่อสารและการประสานงาน สร้างความไว้วางใจระหว่างภาคี บริหารความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะในการบริหารเครือข่ายอย่างมืออาชีพ 3) ด้านการดำเนินงาน

และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ วิทยาลัยควรดำเนินงานร่วมกับภาคีในลักษณะบูรณาการกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ พัฒนากิจกรรมที่ส่งผลต่อสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน ใช้ทรัพยากรร่วมกับเครือข่าย ขยายและยกระดับคุณภาพเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้นับสนับสนุนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลและการสะท้อนผล วิทยาลัยควรกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ต่อสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน มีระบบนิเทศและประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการ ใช้การประเมินตามสภาพจริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและภาคีเครือข่ายสะท้อนผล และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการบริหารเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

ผลการสร้าง และตรวจสอบ ประเมินกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี มีดังนี้ 1) นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 และ 2 มาสรุปประเด็นในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก และพัฒนาเป็นแนวทางร่างกลยุทธ์ฯ และคู่มือฯ และ 2) ผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ ยกร่างกลยุทธ์ฯ ได้นำมาเป็นกลยุทธ์ฯ และคู่มือฯ โดยดำเนินการขับเคลื่อนกลยุทธ์ด้วยนวัตกรรม 5P ที่เชื่อมโยงกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคสารภี สามารถแสดงเป็นภาพที่ 1 และภาพที่ 2 ผลการตรวจสอบและประเมินผลการใช้กลยุทธ์ฯ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.47) โดยเฉพาะกลยุทธ์ที่ 3 บูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะกับเครือข่ายความร่วมมือที่มีระดับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์สูงสุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.34) เนื่องมาจากกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้น มีการบูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและเครือข่ายความร่วมมืออย่างเป็นระบบส่งผลในการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสถานประกอบการ

กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี

วิสัยทัศน์ (Vision)

“วิทยาลัยเทคนิคสารภีมุ่งมั่นพัฒนาการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน”

พันธกิจ (Mission)

1. พัฒนาระบบบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการกับสถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรวิชาชีพอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
2. เสริมสร้างสมรรถนะบุคลากรและผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์จากเครือข่ายความร่วมมือ
3. บูรณาการหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมาตรฐานวิชาชีพ
4. ยกระดับและประเมินสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนผ่านระบบที่มีมาตรฐานและได้รับการรับรองจากเครือข่าย
5. สร้างความยั่งยืนและคุณค่าร่วมของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอาชีพศึกษาที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง

เป้าประสงค์ (Goal)

1. มีระบบบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกสาขาวิชา
2. บุคลากรและผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน
3. หลักสูตรทุกสาขาวิชาได้รับการพัฒนา ร่วมกับสถานประกอบการและบูรณาการการเรียนรู้จากโลกของการทำงานจริง
4. ผู้เรียนผ่านการประเมินสมรรถนะวิชาชีพตามมาตรฐาน และพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน
5. เครือข่ายความร่วมมือมีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และขยายผลได้อย่างต่อเนื่อง

กลยุทธ์ (Strategies)

- กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารงานระบบหุ้นส่วนเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ
- กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้เรียนโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ
- กลยุทธ์ที่ 3 บูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะกับเครือข่ายความร่วมมือ
- กลยุทธ์ที่ 4 ยกระดับและประเมินสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนผ่านกลไกเครือข่ายความร่วมมือ
- กลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างความยั่งยืนและคุณค่าร่วมของเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ

ตัวชี้วัด /โครงการ/กิจกรรม

- กลยุทธ์ที่ 1 มี 3 ตัวชี้วัด 1 โครงการ/กิจกรรม
- กลยุทธ์ที่ 2 มี 3 ตัวชี้วัด 1 โครงการ/กิจกรรม
- กลยุทธ์ที่ 3 มี 4 ตัวชี้วัด 2 โครงการ/กิจกรรม

- กลยุทธ์ที่ 4 มี 3 ตัวชี้วัด 1 โครงการ/กิจกรรม
- กลยุทธ์ที่ 5 มี 3 ตัวชี้วัด 1 โครงการ/กิจกรรม

ภาพที่ 1 กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพ ผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี โดยรวมมีศักยภาพในการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการในระดับมากที่สุด ทั้งด้านโครงสร้าง บุคลากร ทรัพยากรพื้นฐาน และประสบการณ์ในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย อาจเนื่องมาจากบทบาทของวิทยาลัยในฐานะสถาบันหลักที่ผลิตกำลังคนอาชีวศึกษาในพื้นที่ระดับอำเภอของจังหวัด เชียงใหม่ และภาคเหนือที่มีการทำความร่วมมือกับสถานประกอบการหลายแห่งอย่างต่อเนื่อง แต่ผลการวิจัย ชี้ให้เห็นจุดอ่อนสำคัญ คือ จำนวนบุคลากรที่จำกัดทำให้แต่ละคนต้องรับภาระงานหลายด้าน ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนเครือข่ายอย่างเป็นระบบในระยะยาว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร อินตา ที่สรุปว่า องค์ประกอบสำคัญของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการ อาชีวศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดสมาชิกเครือข่าย การกำหนดวัตถุประสงค์ร่วมกัน การมีส่วนร่วม การสื่อสาร ประสานงาน และการติดตามประเมินผล (ธนากร อินตา, 2566) และสอดคล้องกับแนวคิดของ Provan, K. G. & Kenis, P. N. ที่สรุปว่า ประสิทธิภาพของเครือข่ายสัมพันธ์กับโครงสร้าง การจัดการ และรูปแบบการกำกับดูแลเครือข่าย (Provan, K. G. & Kenis, P. N., 2008) ดังนั้น การที่ผลวิจัย พบว่า วิทยาลัยควรพัฒนาเครือข่ายให้มีเป้าหมายร่วม กำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ชัดเจน ระบบข้อมูล และการติดตามประเมินผล จึงสะท้อนว่าเครือข่ายความร่วมมือ ไม่ควรเป็นเพียงการประสานงานเชิงกิจกรรม แต่ควรยกระดับเป็นกลไกการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ในการยกระดับ คุณภาพการอาชีวศึกษา โดยเฉพาะในบริบทที่เทคโนโลยีและตลาดแรงงานเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียน วิทยาลัยเทคนิคสารภี มีแนวทางสำคัญ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่าย ความร่วมมือ 2) ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือและภาวะผู้นำเครือข่าย 3) ด้านการดำเนินงานและพัฒนา เครือข่ายความร่วมมือ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลและการสะท้อนผล ผลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การบริหาร เครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนเป็นกระบวนการเชิงระบบที่ต้องดำเนินการอย่างครบวงจร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่าย วิทยาลัยควรวางแผนการดำเนินงาน กำหนดเป้าหมาย และจัดโครงสร้างการบริหารเครือข่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารเครือข่ายที่มีภาคี หลากหลายจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน เพื่อใช้กำหนดทิศทางการดำเนินงาน การคัดเลือกภาคี การจัดสรรทรัพยากร และการกำกับติดตามผล หากไม่มีการวางแผนและโครงสร้างที่ชัดเจน ความร่วมมืออาจเกิดขึ้น ในลักษณะแยกส่วน ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถเชื่อมโยงผลลัพธ์ไปสู่สมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนได้อย่างเป็น รูปธรรม สอดคล้องกับ จิรารัตน์ วงศ์โยธา และบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษฐ์ ที่เสนอแนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือ ในการจัดการศึกษา ว่าการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่ายความร่วมมือ ควรมีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และส่งเสริมให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา และการติดตามความก้าวหน้า และการบริหารทรัพยากรร่วมกัน (จิรารัตน์ วงศ์โยธา และบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิเศษฐ์, 2568) ด้านการบริหารเครือข่าย ความร่วมมือและภาวะผู้นำเครือข่าย ผู้บริหารควรใช้ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม สร้างวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วม พัฒนาระบบการสื่อสารและการประสานงาน สร้างความไว้วางใจระหว่างภาคี และบริหารความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเครือข่ายความร่วมมือไม่ใช่ระบบบังคับบัญชาตามสายงานปกติ แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างภาคีที่ต้องอาศัยความไว้วางใจ การยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน และการเห็นประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการประสานความร่วมมืออย่างมี ธรรมาภิบาล (Collaborative Governance) ของ Ansell, C. & Gash, A. อธิบายว่า การกำกับดูแลแบบร่วมมือเป็นกระบวนการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภาครัฐและเอกชนเข้ามาอยู่ในเวทีร่วม เพื่อร่วมตัดสินใจโดยมุ่งฉันทามติ (Ansell, C. & Gash, A., 2008) ซึ่งสะท้อนความสำคัญของการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ และการสื่อสารในการขับเคลื่อนความร่วมมือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถเชื่อมโยงภาคีต่าง ๆ ให้ร่วมกันขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการดำเนินงานและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ วิทยาลัยควรดำเนินงานร่วมกับภาคีในลักษณะบูรณาการกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ใช้ทรัพยากรร่วมกับเครือข่าย ขยายและยกระดับคุณภาพเครือข่าย และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาสนับสนุนการดำเนินงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียนเกิดจากการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ในสถานศึกษากับการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคี จึงช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ และคณะ ที่สรุปว่า รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประกอบด้วย องค์ประกอบด้านบุคลากร หลักสูตร การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน และความร่วมมือกับสถานประกอบการ (ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ และคณะ, 2566) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ที่สรุปว่า การศึกษาและฝึกอบรมสายวิชาชีพ (Vocational Education and Training: VET) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและนายจ้างจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคีทางสังคมในการออกแบบการศึกษาและการจัดการเรียนรู้โดยใช้การทำงานเป็นฐาน (Work-Based Learning: WBL) (OECD, 2021) ด้านการติดตามประเมินผลและการสะท้อนผล วิทยาลัยควรกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนผลลัพธ์ต่อสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน มีระบบนิเทศและประเมินผลตามสภาพจริง มีการสะท้อนผลจากผู้เรียนและภาคีเครือข่ายเพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงการบริหารเครือข่าย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการประเมินความสำเร็จของเครือข่ายไม่ควรพิจารณาเพียงจำนวนกิจกรรมหรือจำนวนหน่วยงานที่ทำความร่วมมือ แต่ควรประเมินว่าความร่วมมือนั้นส่งผลต่อคุณภาพและสมรรถนะของผู้เรียนเพียงใด ผู้เรียนมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นหรือไม่ สถานประกอบการยอมรับคุณภาพผู้เรียนมากน้อยเพียงใด และข้อมูลย้อนกลับจากผู้เกี่ยวข้องสามารถนำไปปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และรูปแบบความร่วมมือได้อย่างไร การประเมินผลและการสะท้อนผลจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายให้เกิดความยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ สมบูรณ์ ที่สรุปว่า แนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการควรใช้กระบวนการ PDCA ตั้งแต่การวางแผนพัฒนาหลักสูตร พัฒนาครู ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และประเมินสมรรถนะผู้เรียนทุกปีการศึกษาเพื่อนำผลไปพัฒนาอย่างเป็นระบบ (สราวุธ สมบูรณ์, 2565)

การสร้าง และตรวจสอบ ประเมินกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี เกิดจากการนำผลการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพัฒนาเป็นร่างกลยุทธ์และคู่มือผ่านกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ข้อค้นพบนี้สะท้อนว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีฐานมาจากข้อมูลเชิงประจักษ์และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้ในสถานศึกษาอาชีวศึกษา เนื่องจากกลยุทธ์ที่ดีควรเชื่อมโยงระหว่างสภาพจริงขององค์กร โอกาสและอุปสรรค

จากสภาพแวดล้อมภายนอก ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และเป้าหมายการพัฒนาของสถานศึกษา การใช้ข้อมูลจาก SWOT Analysis ร่วมกับข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิช่วยให้กลยุทธ์มีความสอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยเทคนิคสารภี และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางขับเคลื่อนการบริหารเครือข่ายได้อย่างเป็นรูปธรรม ประเด็นนี้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ ในเรื่องการจัดหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานประกอบการ อีกทั้งยังเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สังคม และสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา นอกจากนี้ การจัดทำคู่มือควบคู่กับกลยุทธ์ยังช่วยให้การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติมีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องจากคู่มือสามารถกำหนดขั้นตอน แนวปฏิบัติ บทบาทผู้เกี่ยวข้อง เครื่องมือ และแนวทางติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นปัจจัยสนับสนุนให้การบริหารเครือข่ายเกิดความต่อเนื่องและตรวจสอบได้

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการวิจัยได้พบองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ดังโมเดล ภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การขับเคลื่อนนวัตกรรม 5P ที่เชื่อมโยงกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคสารภี

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบาย ได้ดังนี้ การขับเคลื่อนกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนของวิทยาลัยเทคนิคสารภี ได้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ภายใต้ “นวัตกรรม 5P” ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดเชิงระบบที่ได้จากผลการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือและภาวะผู้นำเครือข่าย 3) ด้านการดำเนินงานและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลและการสะท้อนผล นำมาพัฒนากลยุทธ์ฯ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงพลวัตของการบริหารจัดการอาชีวศึกษา โดยบูรณาการแนวคิดเข้ากับกลยุทธ์หลัก 5 ประการ ดังนี้ 1) P1-PARTNERSHIP (หุ้นส่วนเครือข่ายความร่วมมือ) ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนากิจการงานระบบหุ้นส่วนเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ P1เป็นจุดเริ่มต้นและปัจจัยนำเข้า (Input) ที่สำคัญของวงจร มุ่งเน้นการพัฒนาระบบบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการกับทุกภาคส่วน ได้แก่ สถานประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรวิชาชีพอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างรากฐานความเป็นหุ้นส่วนที่เข้มแข็งและครอบคลุมทุกสาขาวิชา 2) P2-PEOPLE (บุคลากรและการพัฒนาคน) ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาศักยภาพบุคลากรและผู้เรียนโดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ เมื่อโครงสร้างเครือข่ายมีความเข้มแข็งจะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาคน P2 โดยใช้เครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างสมรรถนะของบุคลากรและผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ถ่ายทอดจากเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อให้บุคลากรและผู้เรียนมีสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน 3) P3-PROCESS (กระบวนการบูรณาการ) ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 3 บูรณาการกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะกับเครือข่ายความร่วมมือ เป็นขั้นตอนการดำเนินงาน (Process) ที่สำคัญ เมื่อพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนใน P2 จะเข้าสู่กระบวนการ P3 การบูรณาการการจัดการเรียนรู้ โดยนำเครือข่ายเข้ามาร่วมออกแบบและจัดการศึกษา บูรณาการหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และมาตรฐานวิชาชีพ รวมไปถึงการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับโลกของการทำงานจริง 4) P4-PERFORMANCE (ผลสัมฤทธิ์สมรรถนะ) ความเชื่อมโยงสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 4 ยกระดับและประเมินสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนผ่านกลไกเครือข่ายความร่วมมือ เป็นส่วนที่แสดงถึงผลผลิตและผลลัพธ์ (Output/Outcome) ที่สำคัญของวงจร โดยจากขั้นตอนการดำเนินงาน P3 ต้องให้ความสำคัญกับการมุ่งยกระดับและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพของผู้เรียน P4 ผ่านระบบการวัดผลที่มีมาตรฐาน ซึ่งเป็นกลไกที่ได้รับการรับรองจากเครือข่ายสถานประกอบการ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าผู้เรียนมีความพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างแท้จริง และ 5) P5-PROSPERITY (ความเจริญรุ่งเรือง) ความเชื่อมโยง สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 5 เสริมสร้างความยั่งยืนและคุณค่าร่วมของเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ P5 เป็นเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงาน โดยมุ่งสร้างความยั่งยืน และคุณค่าร่วม (Shared Value) ให้เกิดแก่เครือข่ายความร่วมมือ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง การบรรลุผลในขั้นตอนนี้ จะส่งผลให้เครือข่ายความร่วมมือมีความเข้มแข็ง ยั่งยืน และสามารถขยายผลได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งนวัตกรรม 5P นี้ขับเคลื่อนในลักษณะวงจรการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Cycle) ความเจริญรุ่งเรืองและความยั่งยืนที่เกิดขึ้นในขั้น P5 PROSPERITY จะส่งผลย้อนกลับ (Feedback Loop) ไปเสริมสร้างความไว้วางใจและความเข้มแข็งให้กับ P1 PARTNERSHIP ในรอบการทำงานถัดไป ทำให้การบริหารจัดการอาชีวศึกษาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุวิสัยทัศน์ในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างสมบูรณ์

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี สรุปได้ว่าสภาพแวดล้อมการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี สภาพแวดล้อมภายใน มีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างการบริหารที่รองรับภารกิจด้านความร่วมมือ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทรัพยากรพื้นฐานที่สามารถนำมาต่อยอดได้ และประสบการณ์ในการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย สภาพแวดล้อมภายนอก เอื้อต่อการขยายความร่วมมือกับสถานประกอบการ ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งผลการวิจัยสะท้อนว่า การบริหารเครือข่ายความร่วมมือของวิทยาลัย ควรได้รับการพัฒนาให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการกำหนดเป้าหมายร่วมของเครือข่าย การจัดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ การใช้ทรัพยากรร่วมกัน การพัฒนาระบบข้อมูลและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการบริหารเครือข่าย และการติดตามประเมินผล และสะท้อนผล แนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนและการจัดองค์การเครือข่ายความร่วมมือ 2) ด้านการบริหารเครือข่ายความร่วมมือและภาวะผู้นำเครือข่าย 3) ด้านการดำเนินงานและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือ และ 4) ด้านการติดตามประเมินผลและการสะท้อนผล การสร้างและตรวจสอบ ประเมินกลยุทธ์และคู่มือกลยุทธ์การบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนวิทยาลัยเทคนิคสารภี ดำเนินการโดยนำข้อมูลจากการศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางการบริหารจัดการเครือข่ายความร่วมมือจากผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้เป็นฐานในการร่างกลยุทธ์ผ่านกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก พัฒนาเป็นกลยุทธ์ที่เชื่อมโยงการบริหารสถานศึกษากับภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ มุ่งเน้นการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับการวางแผน การจัดโครงสร้างเครือข่าย การบริหารด้วยภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีร่วมกัน ตลอดจนการติดตามประเมินผลและสะท้อนผล เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ข้อเสนอแนะ มีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการบริหารเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการทุกภาคส่วน 2) สถานศึกษาควรบูรณาการเครือข่ายความร่วมมือกับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ โดยให้สถานประกอบการและผู้เชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วม และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีร่วมกัน 3) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาควรส่งเสริมให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาจัดทำระบบบริหารเครือข่ายความร่วมมือเชิงบูรณาการในระดับสถานศึกษา โดยกำหนดแนวทาง มาตรฐาน หรือกรอบการดำเนินงานที่ชัดเจน เพื่อให้การบริหารเครือข่ายมีคุณภาพและสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม และ 4) ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาพัฒนาโลกความร่วมมือกับสถานประกอบการในรูปแบบหุ้นส่วน การพัฒนากำลังคน โดยเน้นบูรณาการทุกภาคส่วน และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยและพัฒนาแบบระบบฐานข้อมูลดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาอาชีวศึกษา 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ และ 3) ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อค้นหาแนวปฏิบัติที่ดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จิรารัตน์ วงศ์โยธา และบุญฤทธิ์ เพ็ชรวิศิษฐ์. (2568). แนวทางการบริหารเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 9 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทร์วิโรฒ, 25(2), 156-177.
- ธนากร อินตา. (2566). การบริหารเครือข่ายความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาของวิทยาลัยการอาชีพในจังหวัดลำปาง. วารสารวิจัยและนวัตกรรมสถาบันการอาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร, 6(2), 231-251.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ไพฑูรย์ สังข์สวัสดิ์ และคณะ. (2566). การพัฒนารูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมกับประเพณีวิชาชีพอุตสาหกรรมโดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและอุตสาหกรรม, 30(105), 45-53.
- วิทยาลัยเทคนิคสารภี. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีการศึกษา 2566. ใน รายงานการวิจัย. วิทยาลัยเทคนิคสารภี.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2567). การวิเคราะห์ตลาดแรงงานออนไลน์ด้าน STEM และอุตสาหกรรม S-Curve และ BCG ด้วย AI ไตรมาส 3/2567. เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2568 จาก <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2025/06/WB225.pdf>
- สราวุธ สมบูรณ์. (2565). การศึกษาสมรรถนะผู้เรียนหลักสูตรระยะสั้นของวิทยาลัยสารพัดช่างสุราษฎร์ธานีตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1, 7(1), 131-141.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สิทธิศักดิ์ เพิ่มพูล และพัชร ศิลารัตน์. (2566). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพผู้เรียนด้วยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายวิทยาลัยเทคนิคเกษตรวิสัย. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 7(1), 686-697.
- หวานใจ เวียงยิ่ง. (2564). กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Ansell, C. & Gash, A. (2008). Collaborative governance in theory and practice. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(4), 543-571. <https://doi.org/10.1093/jopart /mum032>.
- ILO. (2023). Quality Apprenticeships Recommendation, 2023 (No. 208). Retrieved October 10, 2024, from https://www.ilo.org/sites/default/files/2024-12/1684_SKILLS_Quality_Apprenticeships_WEB.pdf

- OECD. (2021). Vocational Education and Training in Thailand, OECD Reviews of Vocational Education and Training. Paris: OECD Publishing.
- Provan, K. G. & Kenis, P. N. (2008). Modes of network governance: Structure, management, and effectiveness. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 18(2), 229-252. <https://doi.org/10.1093/jopart/mum015>.